

Klimatická konference v Egyptě byla spíše zklamáním, znělo v Akademii věd

11.1.2023 - Leona Matušková | Akademie věd České republiky

Výsledky COP 27 jsou rozporuplné, na jedné straně se státy dohodly na zřízení kompenzačního fondu, který by měl pomoci chudším zemím, na druhou stranu ale nedošlo k dalším závazkům k většímu snižování skleníkových plynů.

„Řítíme se do klimatického pekla s nohou stále na plynu,“ řekl vedoucí Informačního centra OSN v Praze Michal Broža, a připomněl tím slova generálního tajemníka OSN Antonia Guterrese, který tuto parafrázi songu Highway to Hell od AC/DC použil v úvodu konference COP 27 v Egyptě.

„Emise skleníkových plynů, které potřebujeme drasticky snížit, neklesají. COP 27 ke změně bohužel nepřispěl. Limit 1,5 stupně je stále dosažitelný, ale mnozí z nás chápou, že každým dnem se šance ztenčuje. Myslím si ale, že je nutné nerezignovat, protože na každé desetině záleží,“ dodal Michal Broža.

Účastníci pondělní konference drželi symbolickou minutu ticha za Radima Šráma, předsedu Komise pro životní prostředí AV ČR, který nečekaně zesnul loni v listopadu.

Přešlapávání na místě

Konference OSN o změně klimatu se konají (až na výjimky) každoročně od roku 1995. Doposud nejdůležitějšími výstupy jsou Kjótský protokol (1997) a Pařížská dohoda (2015). Historický přehled konferencí v pondělí představil bývalý ministr životního prostředí Bedřich Moldan, který se některých z nich účastnil.

Detailnější vhled do světových konferencí o klimatu poskytl Pavel Zámyslický z odboru energetiky a ochrany klimatu Ministerstva životního prostředí. Témata všech konferencí se podle něj stále opakují. Hlavním cílem je vždy ambice snižovat emise skleníkových plynů a přispět k zamezení dalšího oteplování klimatu.

V posledních letech je pak stále aktuálnější téma ztrát a škod, na něž upozorňují zejména ostrovní a příbřežní státy, které jsou přímo existenciálně ohrožené změnou klimatu. Světové konference se účastní 195 až 197 států, rozhoduje se konsenzuálně, to znamená, že by se všechny země měly domluvit na určitém kompromisu.

Právníčka Eva Balounová z Ústavu státu a práva AV ČR mluvila o takzvaných klimatických žalobách, kterých poslední dobou přibývá. Přestože světové klimatické dohody mohou vypadat bezzubé, některé z jejich závěrů jsou závazné a státy lze hnát k odpovědnosti za jejich nedodržování.

Egyptské předsednictví

Vyjednávání se děje v regionálních politických skupinách, mezi nimiž se následně jejich výstupy koordinují. Klíčovou roli při formulaci závěrů hraje předsednictví. „Právě loňské předsednictví Egypta je z mnoha stran kritizované za logistiku konference i z hlediska samotného vyjednávání,“ řekl Pavel Zámyslický. Nejen kvůli egyptskému předsednictví, ale i tlaku Číny, Indie a dalších velkých hráčů se nepodařilo téma posunout.

Egyptská konference ale sklízela kritiku i za porušování lidských práv. V době konání COP 27 nebylo

možné pořádat happeningy nebo protesty v ulicích (jak bývá při klimatických konferencích běžné), někteří z místních aktivistů skončili ve vězení. „Řeknu to otevřeně, Egypt jako hostitelská země nebyla dobrá volba. Byla to Potěmkinova vesnice, věděli jsme, že ve městě bylo znemožněno demonstrovat a jistě se to projevilo i na výsledcích vyjednávání,“ řekl Martin Bursík, bývalý ministr životního prostředí a jeden z členů české delegace na COP 27.

Egypt jako hostitelská země pro světovou konferenci o klimatu nebyla dobrá volba, míní Martin Bursík, bývalý ministr životního prostředí a jeden z členů české delegace na COP 27.

Bude klimakonference v Praze?

Pořadatelství světových konferencí o klimatu se střídá podle geografických oblastí. Letošní COP 28 se bude konat v Dubaji ve Spojených arabských emirátech a COP 29 v roce 2024 se má konat v našem prostoru střední a východní Evropy – velmi vážně se přitom uvažuje o České republice. „Domnívám se, že by stálo za to, aby Česká republika o pořádání COP 29 usilovala,“ řekl Michal Nekvasil z Generálního ředitelství pro oblast klimatu Evropské komise.

Téma případného českého předsednictví klimatické konference COP 29 pak rezonovalo v následné diskuzi. Podle přítomných by taková významná mezinárodní akce mohla pomoci posunout české veřejné mínění, byla by to příležitost více diskutovat o klimatických změnách, jejích příčinách, důsledcích a možnostech, jak se k nim postavit. Tato problematika je totiž v české veřejné debatě stále v zajetí některých ideologických předpojatostí a zůstává plná emocí.

„Jako klimatologové jsme svou práci už udělali, své předpovědi od osmdesátých let téměř neměníme, dějí se jen malé korekce. Teď je čas pro politiky, lesníky, vodohospodáře, zemědělce, průmysl a další,“ zdůraznil Radim Tolasz z Českého hydrometeorologického ústavu, jeden ze zástupců ČR v Mezivládním panelu pro klimatickou změnu při OSN. Právě Radim Tolasz zmínil, že jej velmi vysiluje, jak musí neustále čelit ideologicky zabarveným debatám ve veřejném prostoru a někdy i nenávisným komentářům na sociálních sítích.

O klimatické konferenci mluvili také zástupci mladé generace Pavel Rysula (Fridays for Future) a Kryštof Stupka (delegát mládeže OSN).

Diskuze v Akademii věd se účastnili i zástupci mladé a nejmladší generace, například osmnáctiletý gymnazista Pavel Rysula, zástupce Fridays for Future, nebo Kryštof Stupka, český delegát mládeže OSN. „Můj dojem z COPu je strašné selhání. Nemohu souhlasit s tím, že si musíme zvykat na špatné výsledky z COPů. Mladí lidé už mají dost přemýšlení stylem, že se to časem zlepší a mladá generace to vyřeší, to odmítám,“ řekl Kryštof Stupka.

Záznam z celé akce Stav ochrany světového klimatu aneb Jaké jsou výsledky světové konference COP27 lze zhlédnout ze záznamu na YouTube.

Zkratka COP v angličtině (*conference of the parties*) znamená „konference smluvních stran“ Úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC).

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Klimaticka-konference-v-Egypte-byla-spise-zklamanim-znelo-v-Akademii-ved>